

Nya sedlar avgör eurodebatten

Gotlands Tidningar den 4 maj 2012

De flesta beslut har två sorters konsekvenser: avsedda konsekvenser som beslutsfattaren hoppades på, och oavsedda konsekvenser som beslutsfattaren ofta inte skänkte en tanke när beslutet fattades. Politiskt beslutsfattande är spännande och fascinerande bland annat just på grund av oavsedda konsekvenser, särskilt då dessa visar sig först i efterhand.

Ett beslut med potentiellt betydande oavsedda konsekvenser fattades i mars 2008, då Sveriges Riksbank inledde en översyn av sedel- och myntserien. Den ursprungliga tanken var inte att införa en helt ny sedelserie, men så kom det att bli. Hösten 2015 är det tänkt att vi ska ha Astrid Lindgren på 20-kronorssedeln, Evert Taube på 50-kronorssedeln och Greta Garbo på 100-kronorssedeln.

Ytligt sett var detta inget märkvärdigt beslut. Det rör sig om pengarnas motiv och valörer. Många avsedda konsekvenser av beslutet var okontroversiella: Sedlarna ska vara svåra att förfälska och de lägre valörerna måste vara slitstarka.

Beslutet att införa nya sedlar innebär emellertid också att frågan om svenskt euromedlemskap torde vara avgjord för mycket lång tid framöver. Vem tror att svenska folket skulle rösta ja till att ersätta porträtt av folkära svenskar med eurosedlarnas pelare, broar och fönsterkarmar?

Ett beslut om valutabyte detta eller nästa år ter sig virrigt: Vi har ju nyss haft en motivtävling och utlyst vinnare! Ett byte om tre år ter sig slösaktigt, då har de nya sedlarna precis kommit i omlopp. Därefter har vi nog inte bara vant oss vid de nya motiven, de nya sedlarna kommer av allt att döma att uppfattas som både praktiska och stiliga.

Motiven på sedlarna är naturligtvis inget tungt argument vare sig för eller emot svenskt euromedlemskap, och frågan har hur som helst inte varit särskilt het i den svenska debatten de senaste åren.

Under finanskrisens härjande i Europa har anhängarna av ett svenskt euromedlemskap blivit färre och hörts allt svagare. Ytterligare motgångar kan dock komma avgöra kampen definitivt - till kronans fördel.

Visst är det fortfarande möjligt att kräva att det bör hållas en ny folkomröstning om Sveriges förhållande till euron. Men om de nya sedlarna blir en framgång, är det ingen överdrift att stämpla frågan om euromedlemskap politiskt stendöd i Sverige. Få på Riksbanken lär sörja den utvecklingen.

Ibland är det svårt att veta vilka konsekvenser av ett beslut som är oavsedda och vilka som är i högsta grad avsedda.

Andreas Bergh

välfärdsvetare nationalekonom och liberal krönikör